

Tabel comparativ
la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind drepturile copilului

Versiunea actuală	Propunerile de modificare
În Lege	
<p>Parlamentul adoptă prezenta lege.</p> <p>Ocotirea de către stat și societate a copilului, familiei și maternității constituie în Republica Moldova o preocupare politică, socială și economică de prim ordin.</p> <p>Prezenta lege stabilește statutul juridic al copilului ca subiect independent, prevede asigurarea sănătății fizice și spirituale a copilului, formarea conștiinței lui civice pe baza valorilor naționale și general-umane, acordarea unei griji deosebite și protecții sociale copiilor lipsiți temporar sau permanent de anturajul familial sau care se află în alte condiții nefavorabile sau extreme.</p>	<p>Parlamentul adoptă prezenta lege organică.</p>
<p style="text-align: center;">Capitolul I PRINCIPII GENERALE</p> <p>Articolul 1. Baza juridică (1) Drepturile și obligațiunile copilului sînt reglementate de prezenta lege și de alte acte legislative. (2) În conformitate cu prezenta lege, o persoană este considerată copil din momentul nașterii pînă la vîrsta de 18 ani.</p> <p>Articolul 2. Organele de ocrotire a drepturilor și intereselor copilului (1) Statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale. Statul întreprinde acțiuni în vederea acordării de ajutor părinților, precum și altor persoane responsabile de educația și dezvoltarea copiilor. (2) Protecția drepturilor copilului este asigurată de organele competente respective și de organele de drept.</p> <p>Articolul 3. Egalitatea în drepturi a copiilor Toți copiii sînt egali în drepturi fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, sex, limbă, religie, dizabilitate, convingeri, avere sau origine socială.</p> <p style="text-align: center;">Capitolul II</p>	<p style="text-align: center;">Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE</p> <p>Articolul 1. Obiectul de reglementare a legii Prezenta lege stabilește drepturile fundamentale ale copilului, principiile și măsurile asigurării drepturilor copilului, atribuțiile autorităților publice centrale și locale și interacțiunea acestora în procesul de asigurare a respectării drepturilor copilului.</p> <p>Articolul 2. Domeniul de aplicare a legii În condițiile prezentei legi, copiii beneficiază de protecție fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, de cetățenie, apartenența etnică sau originea socială, de statutul obținut prin naștere, de situația materială, de gradul și tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creștere și educație a copiilor, a părinților lor, reprezentanților legali ori responsabililor legali ai acestora, de locul aflării lor (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.) sau orice alt criteriu.</p> <p>Articolul 3. Noțiuni principale</p>

DREPTURILE FUNDAMENTALE ALE COPILULUI

Articolul 4. Dreptul la viață

(1) Dreptul copilului la viață și la inviolabilitatea fizică și psihică este garantat.

(2) Nici un copil nu poate fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante.

(3) Statul recunoaște dreptul copilului la folosirea celor mai bune tehnologii de tratament și recuperare, profilaxie a bolilor.

(4) În cazul în care părinții refuză asistența medicală pentru copilul bolnav, aceasta se acordă contrar voinței lor, la decizia consiliului de medici, luată în prezența reprezentantului puterii.

(5) În conformitate cu legislația, statul asigură mamei, în perioada pre- și postnatală, condiții necesare pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului, pentru alimentarea lui rațională și inofensivă, asistență medicală calificată și gratuită, organizarea măsurilor de profilaxie a bolilor, de propagare a unui mod de viață sănătos.

Articolul 5. Dreptul copilului la un nume și la o cetățenie

(1) Din momentul nașterii copilul are dreptul la un nume și este înregistrat conform prevederilor Codului căsătoriei și familiei.

(2) Fiecare copil are dreptul la o cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și schimbare a cetățeniei copilului sînt stabilite de legislație.

Articolul 6. Dreptul la inviolabilitatea persoanei, la protecție împotriva violenței fizice și psihice

Statul ocrotește inviolabilitatea persoanei copilului, protejîndu-l de orice formă de exploatare, discriminare, violență fizică și psihică, neadmițînd comportarea plină de cruzime, grosolană, disprețuitoare, insultele și maltratările, antrenarea în acțiuni criminale, inițierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea ilicită de substanțe stupefiante și psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerșetoriei, incitarea sau constrîngerea de a practica orice activitate sexuală ilegală, exploatarea în scopul prostituției sau al altei practici sexuale ilegale, în pornografie și în materiale cu caracter pornografic, inclusiv din partea părinților sau persoanelor subrogatorii legale, rudelor.

Articolul 7. Dreptul la apărarea demnității și onoarei

Fiecare copil are dreptul la apărarea demnității și onoarei.

În sensul prezentei legi, noțiunile principale utilizate au următoarele semnificații:

copil – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani;

interesul superior al copilului – asigurarea condițiilor adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținînd cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află;

familie – părinții și copiii acestora.

Articolul 4. Principiile de asigurare a drepturilor copilului

Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii:

- a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;
- b) egalitatea de șanse și nediscriminarea;
- c) respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie;
- d) dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri și responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești;
- e) asistența individualizată a fiecărui copil;
- f) respectarea demnității copilului;
- g) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținînd cont de vârsta și de gradul său de maturitate;
- h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținînd cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție;
- i) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;
- j) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.

Articolul 5. Garantarea drepturilor copilului de către stat

(1) Statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale.

(2) Statul asigură dreptul copiilor la un mediu curat, sănătos, prin integrarea acestuia în toate deciziile și referitoare la copii, inclusiv

Atentatul la onoarea și demnitatea copilului se pedepsește în conformitate cu legislația.

Articolul 8. Dreptul la libertatea gândirii și conștiinței

(1) Dreptul copilului la libertatea gândirii, la opinie, precum și la confesiune nu pot fi încălcate sub nici o formă .

(2) Statul garantează copilului, capabil să-și formuleze opiniile, dreptul de a-și exprima liber aceste opinii asupra oricărei probleme care îl privește. De opinia copilului care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont, în mod obligatoriu, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

(3) În acest scop copilului i se dă posibilitatea de a fi audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative care-l privesc, fie direct, fie printr-un reprezentant sau organ corespunzător, în conformitate cu legislația .

(4) Nici un copil nu poate fi constrâns să împărtășească o opinie sau alta, să adere la o religie sau alta contrar convingerilor sale. Libertatea conștiinței copilului este garantată de către stat, ea trebuie să se manifeste în spiritul toleranței religioase și respectul reciproc.

(5) Părinții sau persoanele subrogatorii legale au dreptul să educe copilul conform propriilor convingeri.

Articolul 9. Dreptul la dezvoltarea capacităților intelectuale

Statul asigură tuturor copiilor posibilități și condiții egale pentru însușirea valorilor culturale, susține înființarea diferitelor instituții de stat și obștești care contribuie la dezvoltarea capacităților creative ale copiilor, asigură accesul lor la aceste instituții, sprijină în conformitate cu legislația editarea ziarelor revistelor și cărților pentru copii, turnarea filmelor, prezentarea emisiunilor radiofonice și televizate pentru copii.

Articolul 10. Dreptul la învățătură

(1) Fiecare copil are dreptul la instruire gratuită în limba română sau în altă limbă în școli de cultură generală , la continuarea studiilor în școli tehnico-profesionale, licee, colegii, instituții de învățământ superior, în conformitate cu legislația .

(2) Copiii cu dizabilități au dreptul la instruire în școli speciale care funcționează în conformitate cu regulamentele respective.

politicile legate de educație, petrecere a timpului liber, joc, acces la spații verzi, protecția copilului, sănătatea și migrația copiilor.

(3) Statul are obligația de a preveni și de a remedia impactul pericolelor de mediu asupra drepturilor copiilor, chiar și atunci când astfel de amenințări sunt în afara controlului uman.

(4) Statul este obligat să aloce resurse financiare, umane, tehnologice, instituționale și informaționale pentru realizarea drepturilor copiilor în raport cu mediul înconjurător.

(5) Statul susține reprezentanții legali/responsabilii legali, în vederea asigurării creșterii, educației și dezvoltării armonioase a copiilor.

(6) Statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor acestuia prin intermediul instituțiilor statului și autorităților publice cu atribuții în acest domeniu.

(7) Statul este responsabil pentru elaborarea și implementarea cadrului normativ național de protecție a drepturilor copilului în conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și prezenta lege. Autoritățile statului, în limitele competențelor lor, realizează politica de stat pentru protecția drepturilor copilului și promovează mediul adecvat dezvoltării acestuia.

Capitolul II

DREPTURILE FUNDAMENTALE ALE COPILULUI

Articolul 6. Dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare

(1) Statul garantează dreptul copilului la viață și la inviolabilitatea fizică și psihică.

(2) Nici un copil nu poate fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante.

Articolul 7. Dreptul copilului la nume și la cetățenie

(1) Fiecare copil are dreptul la un nume și este înregistrat în condițiile legislației.

(2) Fiecare copil are dreptul la cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și schimbare a cetățeniei copilului sînt stabilite de legislație.

(3) Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie, în condițiile prevăzute de lege, fără nicio ingerință.

(3) Copiii orfani și copiii rămași fără îngrijire părintească au dreptul la instruire și la întreținere gratuite în toate instituțiile de învățământ.

Articolul 11. Dreptul la muncă

(1) Copilul are dreptul la muncă independentă în corespundere cu posibilitățile lui de vîrstă, starea sănătății și pregătirea profesională, fiind remunerat în conformitate cu legislația muncii.

(2) Cu acordul părinților sau persoanelor subrogatorii legale copiii sînt admiși la muncă în măsura puterilor, îmbinînd munca cu învățătura de la vîrsta de 14 ani. Organele de stat creează rezerve de locuri de muncă pentru copii, servicii speciale pentru angajarea lor.

(3) Statul protejează copilul de exploatare economică și de executarea oricărei munci, ce prezintă pericol pentru sănătatea lui ori servește drept piedică în procesul de instruire, sau prejudiciază dezvoltarea lui fizică, intelectuală, spirituală, și socială.

(4) Participarea la muncă a copiilor cu dizabilități se realizează prin crearea de către stat a unei rețele adecvate de întreprinderi și servicii.

(5) Antrenarea forțată sub orice formă a copilului în cîmpul muncii atrage răspundere juridică.

Articolul 12. Dreptul la odihnă

(1) Fiecare copil are dreptul la odihnă și timp liber, dreptul de a participa la jocuri și la activități recreative proprii vîrstei sale. Poate participa de asemenea la viața culturală și artistică.

(2) Statul stimulează și susține material crearea unei rețele largi de instituții extrașcolare, edificii sportive, stadioane, cluburi, tabere de odihnă și alte obiective ce contribuie la întremarea sănătății copiilor, stabilește înlesniri pentru frecventarea instituțiilor de cultură și învățământ, a celor sportive de întremare și a bazelor de odihnă în timpul vacanței.

Articolul 13. Dreptul la asociere în organizații obștești

(1) Copiii au dreptul să se asocieze în organizații obștești în conformitate cu legislația.

(2) Statul acordă ajutor material organizațiilor obștești ale copiilor, pune la dispoziția lor localuri, le acordă înlesniri fiscale.

(3) Se interzice implicarea copiilor în activitatea politică și asocierea lor în partide politice.

(4) Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, autoritățile sunt obligate să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.

Articolul 8. Dreptul copilului la familie

(1) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor și să coabiteze cu aceștia.

(2) Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rînd părinților sau, după caz, reprezentanților legali/responsabililor legali. Ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea, educarea și întreținerea copilului.

(3) Statul întreprinde măsurile necesare în vederea susținerii reprezentanților legali/responsabililor legali în exercitarea obligațiilor sale.

(4) Statul asigură ca nici un copil să nu fie separat de familia acestuia împotriva voinței lor, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul superior al copilului.

(5) Copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele, precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament, în cazul în care acest lucru nu contravine interesului superior al acestuia.

(6) Reprezentanții legali/responsabilii legali al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane apropiate copilului, cu excepția cazurilor cînd comunicarea copilului cu rudele nu corespunde interesului superior al acestuia.

Articolul 9. Dreptul copilului care locuiește separat de părinți sau de unul dintre părinți

(1) Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

(2) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a combate acțiunile ilegale de deplasare a copilului în alt stat și asigură identificarea și returnarea copilului răpit în statul reședinței sale obișnuite.

Articolul 14. Obligațiunile copilului

Copilul este obligat să conștientizeze și să respecte ordinea publică și normele de conviețuire, să prețuiască atât tradițiile și valorile culturale naționale, cât și cele general-umane, să acumuleze cunoștințe și să se pregătească pentru o activitate utilă, să manifeste o atitudine grijulie față de părinți, mediul ambiant, proprietatea publică și privată.

Capitolul III FAMILIA ȘI COPILUL

Articolul 15. Obligațiunea părinților de a naște un copil sănătos

(1) Persoanele care depun cerere de căsătorie, la solicitare, pot efectua un examen medical gratuit, în scopul depistării bolilor sau a agenților patogeni ce pot fi transmiși copiilor, cu acordul informat al lor.

Rezultatele examinării se comunică numai persoanei examinate. Depistarea oricărei boli sau a agenților patogeni nu poate exclude căsătoria. În caz de depistarea dereglărilor genetice, care pot conduce la boli ereditare grave, nu se recomandă nașterea copilului.

(2) Femeia gravidă îndeplinește necondiționat indicațiile medicilor pentru asigurarea dezvoltării normale a fătului.

Se recomandă abținerea de la consumul alcoolului, nicotinei și drogurilor în perioada gravidității.

(3) Părinții sînt obligați să respecte recomandările medicilor privind asigurarea dezvoltării normale a copilului în perioada pre- și postnatală. Respectarea tuturor cerințelor medicilor este stimulată de stat.

(4) Statul asigură persoanelor care se căsătoresc, precum și familiilor tinere, condiții necesare de examinare medicală.

Articolul 16. Dreptul la abitație în familie

Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.

Articolul 17. Drepturile copilului care locuiește separat de părinți

Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți, care locuiește în Republica Moldova sau în oricare altă țară, are dreptul să

Articolul 10. Dreptul copilului de a beneficia de protecție specială din partea statului în cazul separării acestuia de familie

(1) Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de mediul său familial, sau care, în propriul său interes, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție specială din partea statului.

(2) Statul asigură re/integrarea copilului în familia sa și în cazul în care aceasta contravine interesului superior al copilului, statul va întreprinde toate măsurile pentru a-i oferi o formă de protecție alternativă familiei, dezvoltând în acest sens diverse tipuri de servicii de plasament, conform prevederilor legislației.

(3) Statul asigură măsuri de protecție socială specială pentru copiii lipsiți de mediul familial și plasați în diverse forme de plasament.

(4) Statul promovează adopția națională a copiilor cu statut de copil adoptabil de către cetățenii Republicii Moldova, indiferent de domiciliul acestora, iar în cazul în care acest lucru nu poate fi realizat, statul întreprinde măsurile necesare pentru realizarea adopției internaționale a copilului, cu asigurarea continuității în îngrijirea și educarea copilului, avînd în vedere originea sa etnică, culturală și lingvistică.

Articolul 11. Dreptul copilului la un mod de trai decent

(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială a acestuia.

(2) Reprezentantului legal/responsabilului legal le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață necesare creșterii și dezvoltării copiilor, conducându-se în primul rînd de interesul superior al acestora.

(3) Statul, acordă, în limitele mijloacelor financiare disponibile, sprijin financiar reprezentanților legali/responsabililor legali pentru creșterea și educația copiilor, garantează stabilirea și achitarea prestațiilor în cuantumul corespunzător astfel încât să fie asigurată bunăstarea fiecărui copil.

Articolul 12. Dreptul la sănătate

întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

Articolul 18. Răspunderea familiei pentru copil

(1) Ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

(2) Părinții sau persoanele subrogatorii legale poartă răspundere juridică pentru lipsa de supraveghere permanentă a copiilor de vîrstă fragedă și preșcolară .

(3) Dacă ambii părinți sau unul din ei, precum și persoanele subrogatorii legale, nu-și îndeplinesc obligațiunile față de copil sau abuzează de drepturile lor paterne, copilul are dreptul de a sesiza organele de tutelă și curatelă, precum și de drept, pentru a-și apăra drepturile și interesele.

(4) În cazul în care copilul este întreținut în instituție de stat pentru copii, cauza fiind abandonarea sau îmbolnăvirea acestuia ca urmare a nerespectării recomandărilor medicilor, ambii părinți vor compepsa cheltuielile pentru întreținerea lui în conformitate cu legislația.

Articolul 19. Dreptul la spațiu locativ

(1) Copiii, membri ai familiei locatarului, au aceleași drepturi ca și ceilalți membri ai familiei la folosirea spațiului locativ, iar copiii, membri ai familiei proprietarului locuinței, au aceleași drepturi la folosirea și moștenirea acesteia.

(2) Autoritățile administrației publice locale asigură întreținerea și reparația locuințelor copiilor orfani și celor rămași fără îngrijire părintească pînă la majorat.

(3) Copiilor care revin dintr-o instituție de stat pentru copii, de la rude, persoane subrogatorii legale li se atribuie peste rînd spațiu locativ, dacă e imposibilă instalarea lor în locuința ocupată anterior.

Articolul 20. Dreptul la proprietate

Fiecare copil are dreptul la proprietate. Dreptul copilului la proprietate este garantat. Copilul beneficiază de dreptul la proprietate în limitele și în modul stabilite de legislație.

Articolul 21. Ocrotirea familiei de către stat

(1) Statul asigură dreptul copilului de a beneficia de metode de profilaxie, tratament și recuperare la cele mai înalte standarde posibile, pentru a atinge cea mai bună stare de sănătate, cu respectarea interesului superior al copilului.

(2) Accesul prioritar al copiilor la asistență medicală, la toate nivelurile, este garantat de stat.

(3) Statul, prin intermediul politicilor sale și în condițiile legii asigură adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru a:

a) preveni și reduce mortalitatea infantilă și mortalitatea copiilor cu vârsta de pînă la 5 ani;

b) asigura și dezvolta servicii medicale primare și comunitare pentru copii;

c) asigura femeile în perioada antenatală, intra și postnatală cu asistență medicală gratuită;

d) proteja sănătatea copilului prin programe de imunizare;

e) elaboreze și implementeze acțiunile de informare și asistență a părinților privind creșterea și dezvoltarea copilului.

Articolul 13. Drepturile copiilor cu dizabilități

(1) Statul asigură copiilor cu dizabilități, în egală măsură cu alți copii, dreptul la protecție socială, asistență medicală, reabilitare, educație, muncă, acces la mediul fizic, tehnologiile și sistemele informaționale, de comunicare, precum și la alte utilități și servicii la care are acces public larg, pentru a se putea bucura de o viață decentă în condiții care să le faciliteze participarea activă la viața socială.

(2) Statul încurajează și asigură atenție specială copiilor cu dizabilități și reprezentanților legali/responsabililor legali ai acestora, oferindu-le ajutor adaptat situației în care se află.

(3) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura dezinstituționalizarea copiilor cu dizabilități, inclusiv prin activități intersectoriale de prevenire a riscurilor de plasare a copiilor în instituții de tip rezidențial, precum și dezvoltarea serviciilor pentru susținerea acestora.

(4) Statul asigură promovarea schimbului de informații în domeniul profilaxiei și tratamentului, dezvoltării psihice și fizice a copiilor cu dizabilități, inclusiv prin difuzarea informațiilor privind metodele de recuperare, serviciile de educare și formare profesională, și

(1) Familia și copiii beneficiază de protecție și ajutor special pentru realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acordă sprijin familiei la întreținerea și educația copiilor, garantează plata indemnizațiilor la nașterea copilului, acordă alte ajutoare și compensații prevăzute de legislație.

Capitolul IV COPILUL ÎN CONDIȚII NEFAVORABILE ȘI EXTREME

Articolul 22. Ocrotirea copiilor orfani și a copiilor rămași fără îngrijire părintească

(1) Copiii, care temporar sau permanent sînt lipsiți de mediul familial sau care, în propriul lor interes, nu pot fi lăsați în acest mediu, se bucură de protecție și ajutor special din partea statului, conform legislației.

(2) Copiii orfani și copiii rămași fără îngrijire părintească sînt înfiați sau plasați în altă familie sau în instituție de stat pentru copii.

(3) Adopția de către cetățenii străini se înfăptuiește în conformitate cu legislația în cazul în care nu poate fi găsită o soluție potrivită în Republica Moldova. La alegerea soluției se va ține seama de necesitatea de asigurare a unei continuități în educarea copilului, de originea sa etnică, religioasă, culturală, lingvistică și de dorința copilului.

Articolul 23. Întreținerea copiilor în instituții de stat pentru copii

(1) În cazul în care nu este posibil plasamentul copilului rămas fără familie într-o altă familie, el este instituționalizat în casa de copii sau în altă instituție similară, aflîndu-se la întreținere deplină de către stat. Instituționalizarea se înfăptuiește în conformitate cu legislația.

(2) Copiilor instituționalizați li se creează toate condițiile pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală, pentru păstrarea limbii materne, culturii, tradițiilor și obiceiurilor naționale, cultivîndu-le, totodată, deprinderi pentru o viață independentă.

Articolul 24. Drepturile copiilor cu dizabilități

(1) Statul asigură copiilor cu dizabilități, în egală măsură cu alți copii, dreptul la protecție socială, asistență medicală, reabilitare, educație, muncă, acces la mediul fizic, tehnologiile și sistemele informaționale, de comunicare, precum și la alte utilități și servicii la

accesul la aceste date, în scopul consolidării capacităților copiilor cu dizabilități.

Articolul 14. Dreptul la educație

(1) Fiecare copil are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii a aptitudinilor și personalității sale.

(2) Prin autoritățile și instituțiile sale în domeniul educației, statul asigură dreptul copilului la educație, inclusiv prin măsuri ce:

a) asigură organizarea unei educații incluzive eficiente orientate spre necesitățile individuale ale fiecărui copil, inclusiv prin susținerea copiilor cu cerințe educaționale speciale;

b) facilitează accesul de calitate a tuturor copiilor la educația preșcolară, învățământul general obligatoriu și gratuit;

c) încurajează diferite forme de învățământ secundar, atât general cât și profesional;

d) asigură tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitățile fiecăruia, prin toate mijloacele adecvate;

e) asigură dezvoltarea programelor de educație pentru părinții tineri, inclusiv în vederea prevenirii violenței în familie;

f) permit identificarea copiilor cu absenteism școlar nemotivat, reintegrarea acestora în procesul educațional și reducerea ratei de abandon școlar;

g) asigură cursuri speciale de pregătire pentru copiii care au abandonat școala, în vederea reintegrării lor în sistemul național de învățământ.

(3) Copiii cu cerințe educaționale speciale au dreptul la instruire în condiții egale cu toți copiii, beneficiind de asistență suplimentară și acomodare rezonabilă în procesul educațional, conform legislației.

(4) Statul asigură copilului dreptul la educație într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființă umană și în conformitate cu standardele tratatelor la care Republica Moldova este parte.

Articolul 15. Dreptul la opinie

(1) Statul garantează copilului, dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește. De opinia copilului se

care are acces publicul larg, pentru a se putea bucura de o viață decentă în condiții care să le faciliteze participarea activă la viața socială.

(2) Statul asigură copiilor cu dizabilități dreptul de a beneficia de prestații și servicii sociale.

Articolul 25. Drepturile copiilor aflați în situații excepționale

(1) Copiilor aflați în situații excepționale (accidente, calamități naturale, epidemii, război etc.) statul le acordă ajutor urgent și gratuit, întreprinde măsuri de neamînat pentru evacuarea lor din zona de pericol și reunirea cu familia.

(2) În caz de pierdere a părinților copilul beneficiază de protecție socială din partea statului, precum și de privilegii prevăzute de legislație.

Articolul 26. Interzicerea antrenării copiilor în acțiuni militare

Se interzice antrenarea copiilor în acțiuni militare, precum și propagarea războiului și violenței în rîndurile copiilor.

Articolul 27. Dreptul copilului la azil

(1) Statul asigură dreptul fiecărui copil la azil în conformitate cu Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

(2) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura protecția și asistența corespunzătoare copilului solicitant de azil sau beneficiar de protecție internațională, de protecție temporară ori de azil politic, însoțit sau neînsoțit de reprezentantul lui legal.

Articolul 28. Ocrotirea drepturilor copilului în cazul tragerii la răspundere a acestuia

(1) Statul apără dreptul copilului la libertatea personală.

(2) Reținerea sau arestarea copilului sînt aplicate doar ca măsuri excepționale și numai în cazurile prevăzute de legislație. În cazul reținerii sau arestării copilului, părinții sau persoanele subrogatorii legale ale acestuia sînt informați de îndată.

(3) Copiii reținuți sau arestați sînt ținuți sub arest separat de adulți și de copiii condamnați.

(4) Nici pedeapsa capitală, nici închisoarea pe viață nu pot fi aplicate pentru infracțiunile comise de persoana sub vîrsta de 18 ani.

(5) În procesul dezbaterilor judiciare în care figurează copii este obligatorie participarea apărătorului și pedagogului. La examinarea

va ține cont, în mod obligatoriu, ținînd cont de vîrsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

(2) Statul garantează copilului, posibilitatea de a fi audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative care-l privesc, fie direct, fie printr-un reprezentant împuternicit în modul corespunzător, în conformitate cu legislația.

(3) Nici un copil nu poate fi constrîns să împărtășească o opinie sau alta.

(4) Copilul este în drept să solicite asistența instituțiilor sau persoanelor cărora le-a fost atribuită protecția sa pentru a-și exprima opinia în mod liber.

(5) Statul asigură ca participarea copiilor să fie sistematică și incluzivă, cu un accent deosebit pe copiii aflați în situații de dificultate.

(6) Prin programele sale, statul sprijină dezvoltarea sistematică a capacităților pentru promovarea participării copiilor în toate domeniile care îi vizează, prin formare inițială și continuă, campanii de educație și conștientizare a publicului cu privire la acest aspect.

(7) Statul oferă suport autorităților locale și organizațiilor societății civile în promovarea participării copiilor.

(8) Statul recunoaște, susține și promovează conceptul copiilor în calitate de apărători ai drepturilor omului, protejîndu-i în mod eficient în exercitarea drepturilor lor și în activitatea în domeniul drepturilor omului, creîndu-le toate condițiile adecvate și necesare pentru a împuternici copiii care acționează sau aspiră să acționeze ca apărători ai drepturilor omului, să își exprime opinia, să fie auziți, să participe la luarea deciziilor și să își exercite libertățile, drepturile civile și politice.

Articolul 16. Dreptul la libera exprimare

(1) Dreptul la libertatea de exprimare cuprinde libertatea de a căuta, a primi și a difuza informații și idei de orice natură sub formă verbală, scrisă sau prin oricare alte mijloace, la alegerea copilului.

(2) Reprezentanții legali/responsabilii legali ai copilului au obligația de a-l asigura cu informații, explicații și sfaturi, în funcție de vîrsta și de gradul de înțelegere al acestora, precum și de a-i permite să își exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

de către instanța de judecată a litigiului privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare.

Articolul 29. Ocrotirea drepturilor copilului în instituțiile educative speciale

(1) Repartizarea copilului în instituții educative speciale se face numai conform hotărârii judecătorești la propunerea organelor de resort respective de pe lângă autoritățile administrației publice locale.

(2) Copilul care se află într-o instituție educativă specială are dreptul la tratament uman, ocrotire a sănătății, instruire generală sau profesională, întrevvedere cu părinții, rudele și alte persoane interesate, la concediu, corespondență.

(3) O condiție obligatorie a deținerii copiilor în instituții educative speciale este reeducarea în vederea revenirii lor la un mod normal de viață.

Articolul 30. Ocrotirea copilului de răpire, vânzare și trafic

Statul ia toate măsurile necesare pentru a preveni răpirea, vânzarea și traficul de copii în orice scop și în orice formă.

Capitolul V

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 31. Colaborarea internațională

(1) Statul asigură realizarea colaborării internaționale în domeniul ocrotirii drepturilor copilului prin intermediul structurilor statale și nestatale.

(2) Dacă acordul internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte reguli decât cele care se conțin în prezenta lege, se aplică regulile acordului internațional.

Capitolul VI

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGII ȘI CONTROLUL ASUPRA APLICĂRII EI

Articolul 32. Răspunderea pentru încălcarea legii

Persoanele fizice și juridice care s-au făcut vinovate de încălcarea prezentei legi sînt trase la răspundere în modul stabilit de legislație.

Articolul 33. Controlul asupra aplicării legii

Controlul asupra aplicării prezentei legi se exercită de către organele de stat împuternicite în acest scop prin legislație.

(3) Exercițarea acestui drept poate fi supusă restricțiilor, în cazul în care este necesară respectarea drepturilor altora sau pentru protecția securității naționale, ordinii publice, sănătății și moralei publice.

Articolul 17. Dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei

(1) Copilul are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie.

(2) Statul respectă dreptul copilului la libertatea de gândire, de conștiință și religie, care nu pot fi încălcate sub nici o formă.

(3) Reprezentanții legali/responsabilii legali îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, ținând cont de opinia, vârsta și de gradul de maturitate a acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

(4) Nici un copil nu poate fi constrâns, să adere la o religie sau alta contrar convingerilor sale. Libertatea conștiinței copilului este garantată de către stat, ea trebuie să se manifeste în spiritul toleranței religioase și respectul reciproc.

(5) Libertatea de a-și manifesta religia sa sau convingerile sale nu poate fi supusă decât restricțiilor care sunt necesare pentru protecția securității publice, ordinii publice, a sănătății și moralei publice sau libertăților și drepturilor fundamentale ale altor persoane.

Articolul 18. Dreptul la informație și la dezvoltarea capacităților intelectuale

(1) Statul recunoaște importanța mijloacelor de informare în masă și asigură ca copilul să aibă acces la surse de informare și materiale, care să îi asigure bunăstarea socială, spirituală și morală, precum și sănătatea sa fizică și mentală.

(2) Statul asigură dezvoltarea mijloacelor de informare în masă care prezintă o utilitate socială și culturală pentru copil.

(3) Statul se asigură, prin aprobarea standardelor corespunzătoare să protejeze fiecare copil de orice informație care contravine interesului superior al acestuia.

(4) Statul asigură tuturor copiilor posibilități și condiții egale pentru însușirea valorilor culturale, susține înființarea diferitelor instituții de stat și organizații necomerciale, care contribuie la

dezvoltarea capacităților creative ale copiilor, asigură accesul lor la acesta.

Articolul 19. Dreptul la asociere și întruniri pașnice

(1) Copiii au dreptul să se asocieze în organizații necomerciale în conformitate cu legislația.

(2) Copiii au dreptul la întruniri pașnice.

(3) Se interzice implicarea copiilor în activitatea partidelor politice și asocierea lor în partide politice.

Articolul 20. Dreptul la muncă

(1) Copilul are dreptul la muncă independentă în corespundere cu posibilitățile lui de vârstă, starea sănătății și pregătirea profesională, fiind remunerat în conformitate cu legislația muncii.

(2) Copiii sunt admiși la muncă, respectând condiția și bunăstarea fizică și psihică a acestora. Autoritățile statului asigură condiții speciale de angajare și de muncă pentru copii, în conformitate cu prevederile legislației.

(3) Statul protejează copilul de exploatare economică și prin măsurile sale nu permite constrângerea copilului la vreo muncă ce comportă vreun risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

(4) Participarea la muncă a copiilor cu dizabilități se realizează prin asigurarea condițiilor adecvate și necesare, care vor respecta drepturile fundamentale ale acestora.

(5) Antrenarea forțată sub orice formă a copilului în câmpul muncii este interzisă și se pedepsește în conformitate cu prevederile legislației.

Articolul 21. Dreptul la odihnă și timp liber

(1) Fiecare copil are dreptul la odihnă și timp liber, dreptul de a se juca și de a participa la activități recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică.

(2) Statul promovează și asigură dezvoltarea instituțiilor extrașcolare, edificii sportive, stadioane, cluburi, tabere de odihnă și alte obiective ce contribuie la restabilirea sănătății copiilor, stabilește

înlesniri pentru frecventarea instituțiilor de cultură și învățămînt, a celor sportive, recreative și a bazelor de odihnă în timpul vacanței.

Articolul 22. Dreptul la apărarea demnității și onoarei.

(1) Fiecare copil are dreptul la apărarea demnității și onoarei.

(2) Orice acțiune/inacțiune care lezează onoarea și demnitatea copilului se pedepsește, în conformitate cu legislația.

Articolul 23. Dreptul copilului de a fi protejat de orice formă de violență, abuz, neglijare, exploatare și trafic

(1) Statul ocrotește inviolabilitatea persoanei copilului și întreprinde toate măsurile necesare pentru a preveni și proteja copilul de orice formă de violență, abuz, neglijare, exploatare și trafic în orice scop și în orice formă.

(2) Statul asigură dezvoltarea măsurilor de protecție și a programelor sociale în scopul prevenirii și combaterii violenței în familie și a violenței împotriva copilului.

(3) Statul asigură dezvoltarea serviciilor calificate adresate copilului victimă a oricărei forme de violență, neglijare, exploatare sau abuz și promovează reintegrarea socială a acestuia.

(4) Copilul are dreptul la repararea prejudiciului material și moral, cauzat prin vătămarea integrității corporale sau a sănătății, prin încălcarea drepturilor personale nepatrimoniale ca urmare a violenței, neglijării, exploatării sau eschivării în orice alt mod a reprezentanților legali/responsabililor legali de a-și exercita drepturile și obligațiile părintești, care au prejudiciat viața și sănătatea copilului, precum și prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o autoritate publică sau instituție a obligației stabilite prin lege în scopul protecției contra riscului de producere a unui anumit prejudiciu.

Articolul 24. Dreptul copilului de a fi protejat în cazul aplicării măsurilor de constrângere

(1) Statul apără dreptul copilului la libertatea personală.

(2) Reținerea sau arestarea copilului sînt aplicate doar ca măsuri excepționale și numai în cazurile prevăzute de legislație. În cazul reținerii sau arestării copilului, părinții, reprezentantul

legal/responsabilul legal sau persoana în grija căruia acesta se află sunt informați imediat.

(3) Copiii reținuți sau arestați sînt ținuți sub arest separat de adulți și de copiii condamnați.

(4) Statul asigură că nici un copil nu va fi pedepsit cu detenție pe viață pentru infracțiunile comise de către acesta.

(5) În procesul dezbaterilor judiciare în care figurează copiii este obligatorie participarea apărătorului, reprezentantului legal și a pedagogului/psihologului.

Articolul 25. Dreptul copilului de a fi protejat de tortură, pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante

(1) Statul întreprinde toate măsurile necesare pentru a proteja copilul de tortură, pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

(2) Orice copil privat de libertate este tratat cu omenie și cu respectul datorat demnității persoanei umane și de o manieră care să țină seama de nevoile persoanelor de vîrsta sa.

(3) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura restabilirea fizică și psihică și reintegrarea socială a oricărui copil victimă a torturii sau a oricărei alte forme de pedeapsă sau tratament de cruzime, inuman sau degradant sau a unui conflict armat.

Articolul 26. Dreptul la spațiu locativ

(1) Copiii au aceleași drepturi ca și ceilalți membri ai familiei la folosirea spațiului locativ comun, inclusiv și drepturi la folosirea și moștenirea bunului, proprietarul căruia este unul dintre părinți sau reprezentanții legali ai copilului.

(2) Autoritățile administrației publice locale asigură întreținerea și reparația locuințelor copiilor care au statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească pînă la majorat.

(3) Copilului rămas temporar fără ocrotire părintească sau rămas fără ocrotire părintească i se asigură respectarea dreptului patrimonial asupra locuinței deținute anterior de părinții acestuia sau i se acordă în mod prioritar spațiu locativ, conform prevederilor legislației.

Articolul 27. Dreptul la proprietate

Fiecare copil are dreptul la proprietate. Dreptul copilului la proprietate este garantat de stat. Copilul beneficiază de dreptul la proprietate în limitele și în modul stabilite de legislație.

Articolul 28. Drepturile copiilor aflați în situații excepționale

(1) Copiilor aflați în situații excepționale (accidente, calamități naturale, epidemii, război etc.) statul asigură acordarea asistenței imediate și gratuite, întreprinde măsuri prompte pentru evacuarea lor din zona de pericol și re/integrarea în mediul lor familial

(2) În caz de pierdere a părinților copilul beneficiază de protecție specială conform legislației.

Articolul 29. Interzicerea antrenării copiilor în acțiuni militare

Se interzice antrenarea copiilor în acțiuni militare, precum și propagarea războiului și violenței în rândurile copiilor.

Articolul 30. Dreptul copilului la azil

(1) Statul asigură dreptul fiecărui copil la azil în conformitate cu Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

(2) Statul întreprinde măsurile necesare pentru a asigura protecția și asistența corespunzătoare copilului solicitant de azil sau beneficiar de protecție internațională, de protecție temporară ori de azil politic, însoțit sau neînsoțit de reprezentantul lui legal.

Capitolul III**RĂSPUNDEREA, COLABORAREA DINTRE AUTORITĂȚI
ȘI CONTROLUL ASUPRA LEGII****Articolul 31. Răspunderea reprezentanților
legali/responsabililor legali pentru copil**

(1) Reprezentantul legal/responsabilul legal al copilului poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a acestuia, ținând cont în primul rând de interesele acestuia și este pasibil de răspundere juridică pentru lăsarea în primejdie a copilului.

(2) Reprezentantul legal/responsabilul legal a copilului este obligat să colaboreze cu serviciile de asistență medicală pentru a asigura copilului cea mai bună stare de sănătate și pentru a preveni situațiile, care pun în pericol viața, creșterea și dezvoltarea acestuia.

(3) În cazul în care reprezentantul legal/responsabilul legal a copilului refuză acordarea asistenței medicale copilului, aceasta se acordă contrar voinței reprezentantului legal/responsabilului al copilului, în special în cazuri urgente, în baza deciziei consiliului de medici în vederea excluderii oricărui risc asupra vieții și sănătății copilului, astfel asigurând interesul superior al acestuia, iar reprezentantul legal/responsabilul legal al copilului poate fi tras la răspundere, conform alin. (1).

(4) Dacă reprezentantul legal/responsabilul legal nu își îndeplinește obligațiile față de copil sau abuzază de drepturile acestuia, copilul are dreptul de a sesiza instituțiile competente, pentru a-și apăra drepturile și interesele personale.

Articolul 32. Răspunderea pentru încălcarea legii

Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, în conformitate cu legislația.

Articolul 33. Colaborarea dintre autorități

(1) Statul asigură prin intermediul autorităților și instituțiilor sale o colaborare deschisă și eficientă în vederea respectării drepturilor fiecărui copil, inclusiv prin aplicarea mecanismelor intersectoriale aprobate în acest sens.

(2) Statul asigură cooperarea cu instituțiile internaționale în domeniul protecției drepturilor copilului prin intermediul structurilor statale și nestatale, pentru a asigura respectarea drepturilor fiecărui copil.

(3) Dacă acordul internațional la care Republica Moldova este parte conține prevederi mai favorabile decât cele care se conțin în prezenta lege, se aplică normele acordului internațional.

Articolul 34. Controlul asupra aplicării legii

Controlul asupra aplicării prezentei legi se exercită de către autoritățile publice centrale și locale, împuternicite în acest scop prin legislație.

Capitolul IV

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 35. Dispoziții finale

Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 36. Dispoziții tranzitorii

La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 13, art. 127).